

BESZÁMOLÓK

SZEMLÉK

REFERÁTUMOK

Információs szolgáltatások a nukleáris biztonság, sugárvédelem és környezetvédelem területén 2. nemzetközi konferencia

A 2. nukleáris biztonsági, sugár- és környezetvédelmi információs konferencia 1991. október 30–31-én zajlott le az NSZK-beli Reaktorbiztonsági Vállalat (Gesellschaft für Reaktorsicherheit = GRS) München melletti fiókintézetében. Tíz országból mintegy 40 információs szakember, információszoftigálató, végfelhasználó stb. vett részt rajta.

A megnyitón *H.-P. Butz*, a GRS munkatársa különös örömet fejezte ki, hogy Közép-Kelet-Európából is érkeztek résztvevők a konferenciára. Kifejtette, hogy a rendezvény célja az intenzív tapasztalatcsere az információs szolgáltatások meghatározott területén, illetve a résztvevők különféle szakmai nézeteinek, tapasztalatainak, munkájának megismerése. Személyes kapcsolatok alakulhatnak ki. A GRS napi munkájában az információs szolgáltatás igen fontos, hiszen a szakemberek, a hatóságok és az egyéb érdeklődők ezáltal jutnak hozzá a legfrissebb ismeretekhez.

Az **1. szekció** a politikai és az oktatási szektor képviselőinek előadásait foglalta magában.

A Szövetségi Kutatási és Technológiai Minisztérium (Bundesministerium für Forschung und Technologie = BMFT) munkatársa, *R. Leisen* beszámolt a minisztérium 1990 és 1994 között követendő szakmai információs politikájáról. Előadásának lényege az volt, hogy milyen módszerekkel lehet segíteni az információellátás bővülését és növelését a felsőoktatással és a kutatással foglalkozó intézményekben. Megemlítette, hogy a kis és közepes vállalatoknál is nő az információ iránti igény.

Az Európai Közösség luxemburgi szolgáltatóközpontjából (European Commission Host Organisation = ECHO) *R. Haber* az információs tevékenységet támogató IMPACT programot ismertette. Ennek célja, hogy megjavítsa a szakemberek információellátását, minthogy e téren, tűnik ki egy európai és egy USA-beli információs tanulmány összehasonlításából, az EK-országok lényegesen rosszabb helyzetben vannak. Az IMPACT programtól azt várják, hogy Európa legalább részben behozza a lemaradást.

J. Kind, a darmstadti műszaki főiskola információs és dokumentációs tanszékének vezetője a főiskola azon tanfolyamát mutatta be, amely diplomás információs munkatársakat (Diplom-Informationswirt) képez. A tanfolyamon a hangsúlyt az új információs módszerekkel foglalkozó tanulmányokra helyezik, s ennek köszönhetően a végzős hallgatók jó eséllyel tudnak elhelyezkedni az iparvállalatoknál.

A **2. szekcióban** a szolgáltatóközpontok (hostok) képviselői tartottak beszámolókat.

A Deutsche Presse-Agentur (dpa-Hamburg) adatbázisairól *A. Schilling* tájékoztatott. A sajtóadatbank működését online demonstráció keretében is láthaták az érdeklődők. Ehhez az adatbankhoz sok mindenben hasonlít a Magyar Távirati Iroda sajtóadatbankja.

J. Brinkmann az ESA-IRS online szolgáltatóközpont új rendszeréről szólt. A HYPERLINE menüvezérelt visszakereső rendszer a hipertexten alapuló módszerrel lehetővé teszi a természetes nyelvű keresőkérdések automatikus átalakítását deskriptoros keresésre.

A karlsruhei STN-International szolgáltatóközpont, illetve a Frankfurtban működő FIZ Technik munkatársa ismertette a náluk elérhető és online kereshető adatbázisokat. Jobb lett volna, ha általános bemutatás helyett a nukleáris biztonság és környezetvédelem adatbázisaira helyezték volna a hangsúlyt.

A **3. szekcióban** került sor az információközvetítők beszámolóira.

D.-P. Löhner, a Saclay-ban (Franciaország) működő műszaki és tudományos információs misszió (Mission Information Scientifique et Technique = MIST) egyik vezetője energiaipari és fizikai könyvtárak és információs központjuk tevékenységéről, szolgáltatásairól beszélt. A MIST állítja elő a konferenciákat és más rendezvényeket online kereshető formában tartalmazó Meeting adatbázist, valamint a Nemzetközi Nukleáris Információs Rendszer (INIS) adatbázis francia inputját. Ezenkívül különféle információtech-

nikai rendszereket (OCR, optikai feldolgozás, hálózati alkalmazások, CD-ROM) is fejleszt.

Ezután következett *Roboz Péter*, az OMK munkatársának előadása az online információs szolgáltatásokról. Elmondta, hogy Magyarországon a jelenlegi nehéz gazdasági körülmények ellenére is van online szolgáltatás, de az érdeklődés a műszaki és tudományos szakterületekről az üzleti-gazdasági keresések felé tolódott el.

Az NSZK karlsruhei automkutató központjának (Kernforschungszentrum) és környezetvédelmi kutatóintézetének (GSF-Forschungszentrum für Umwelt und Gesundheit) egy-egy munkatársa saját intézetének információs tevékenységeiről tartott előadást. Ezek az intézetek az online szolgáltatások mellett a szakirodalmi kérdésekben számítógép-hálózaton keresztül kommunikálnak a megrendelőkkel, a szakirodalom kezelésére saját szoftvert használnak, továbbképzéseket szerveznek, és tanácsadó szolgálatot látnak el a modern információtechnika lehetőségeiről.

A házigazda GRS munkatársa, *V. Watermeyer* ismertette a vállalat kölni székházában működő információs és dokumentációs szolgáltatásokat. A GRS információs tevékenységének három tartóoszlopa az információs szolgáltatás, a dokumentáció és az információgazdálkodás. A jövő kihívásai közé tartozik az olyan új, magasabb rendű tevékenységi körökkel való bővülés, mint amilyenek a hozzáadott értékű szolgáltatások, a számítógépi hálózatok stb.

A közép-kelet-európai országok két további előadója volt a lengyel Atomenergia Ügynökség, illetve a moszkvai ATOMINFORM munkatársa. *S. Latok* a lengyel közérdekű információs szolgáltatásokról, azok társadalmi finanszírozásáról beszélt. Az elektronikus információ terjedésének komoly akadálya a technikai elmaradottság, mind számítástechnikai, mind telekommunikációs vonatkozásban. *A. N. Pavlov* a Szovjetunió INIS inputját előállító ATOMINFORM működését foglalta össze. Az intézet környezetvédelmi és anyagkutató információt is gyűjt, továbbá olyan adatbankot üzemeltet, amely a szovjet vállalatok, szervezetek 140 ezer profilját (címek, tevékenységek stb.) tartalmazza. Az ATOMINFORM együttműködő partnereket keres az említett és más szolgáltatásaira.

A 4. szekció az információs termékekkel foglalkozott. Ezen belül *R. Spielberg* ismertette a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (IAEA) atomerőmű-információs rendszerét (Power Reactor Information System = PRIS), amely 24 ország összesen 423 atomerőművének üzemi adatait tartalmazza (az 1990. decemberi állapot szerint). A Longman Cartermil brit cég munkatársa, *G. Stirton* a BEST (British Expertise in Science and Technology) nevű adatbankra hívta fel a figyelmet. Ez a brit tudósok, egyetemi tanárok és szakemberek életrajzi adatait gyűjti a tudományos és

műszaki élet különböző területeiről. További adatbankok vannak előkészületben, pl. a BEST Európa és a BEST Észak-Amerika.

Ebben a szekcióban hallottunk beszámolót

- ▶ a Bernben székelő európai Nukleáris Társulat (European Nuclear Society) információs szolgáltatásairól, amelyek mind a nagyközönség, mind a kutatók számára rendelkezésre állnak;
- ▶ a RISA biztonságtechnikai szolgálat biztonságvalószínűségi és -kockázati eljárásairól;
- ▶ a Springer kiadó vállalat új információs termékeiről, kiemelten a CD-ROM termékekről (pl. a Beilstein Current Facts in Chemistry CD-ROM-ról).

E. Seidel a bajor tájfejlesztési és környezetvédelmi minisztérium (Bayerisches Staatsministerium für Landesentwicklung und Umweltfragen) új információs szolgáltatásáról számolt be. Egy utcára kihelyezett színes monitoron (München központjában) a nagyközönség gombnyomással tehet fel kérdéseket, és kaphat válaszokat München és környéke friss környezeti adataiból. Az adatokat naponta háromszor frissítik, s a központi számítógép bárholon online módon is lekérdezhető. A konferencia helyszínén is felállítottak egy monitorterminált.

A szekcióülés befejezésekor a GRS két munkatársa – *U. Ridel* és *K.-A. Höpfner* – ismertette az intézmény új dokumentációs és információs rendszerét, a TECDO rendszert. Ez a rendszer a GRS valamennyi – szöveges és képi információkat tartalmazó – dokumentumát tárolja, az első fokozatban max. 400 ezer szövegoldal és 80 ezer képet. A rendszer működését online demonstrációban láthattuk.

Az 5. szekcióban a végfelhasználók léptek fel. A német szövetségi környezeti, természetvédelmi és reaktorbiztonsági minisztérium (Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit) munkatársai kifejtették, hogy mit várnak el egy felhasználóbarát információs rendszertől. A hostok jobb és egyszerűbb keresőrendszereket kínálnak, olyanokat, amelyek menüvezérelt visszakereső modulokkal rendelkeznek, mint amilyen pl. a dpa rendszere.

Összefoglalóképpen elmondhatjuk, hogy a konferencia két napján nagy mennyiségű hasznos információt hallottunk. A résztvevők mindennapi munkájukban minden bizonnyal alkalmazni tudják az itt szerzett tapasztalatokat. Az informális csatornákon folytatott eszmecserék is hozzájárultak egymás tapasztalatainak, problémáinak jobb megismeréséhez.

A GRS-konferenciák sorozata, amely 1990-ben Berlinben kezdődött, majd itt, Münchenben folytatódott, a tervek szerint 1992 őszén a GRS kölni székhelyén fog folytatódni.

Karl-Arnd Höpfner

(Gesellschaft für Reaktorsicherheit mbH, Köln)

Roboz Péter

(Országos Műszaki Könyvtár)